

د پوهنې وزارت

اسلامي ښوونه او روزنه

پنځم ټولگي

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هـ. ش.

ملي سرود

دا عزت د هر افغان دی
هر بچی یې قهرمان دی
د بلوڅو د ازبکو
د ترکمنو د تاجکو
پامیریان، نورستانیان
هم ایماق، هم پشه پان
لکه لمر پر شنه آسمان
لکه زړه وي جاویدان
وایو الله اکبر وایو الله اکبر

دا وطن افغانستان دی
کور د سولې کور د تورې
دا وطن د ټولو کور دی
د پښتون او هزاره وو
ورسره عرب، گوجر دي
براهوي دي، قزلباش دي
دا هېواد به تل ځلېږي
په سینه کې د آسیا به
نوم د حق مودی رهبر

د پوهنې وزارت

اسلامي ښوونه او روزنه

پنځم ټولگي

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هـ.ش.

د کتاب ځانګړتیاوې

مضمون: اسلامي ښوونه او روزنه

مؤلفین: د تعلیمي نصاب د اسلامي ښوونې او روزنې د برخې د درسي کتابونو مؤلفین

ادیت کوونکي: د پښتو ژبې د ادیت دیپارتمنت غړي

ټولګۍ: پنځم

د متن ژبه: پښتو

انکشاف ورکوونکۍ: د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف لوی ریاست

خپروونکۍ: د پوهنې وزارت د اړیکو او عامه پوهاوي ریاست

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هجري شمسي

د چاپ ځای: کابل

چاپ خونه:

برېښنالیک پته: curriculum@moe.gov.af

د درسي کتابونو د چاپ، وېش او پلورلو حق د افغانستان اسلامي جمهوریت د پوهنې

وزارت سره محفوظ دی. په بازار کې یې پلورل او پېرودل منع دي. له سرغړوونکو سره

قانوني چلند کېږي.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ملي سرود

دا عزت د هر افغان دی
هر بچی یې قهرمان دی
د بلوڅو د ازبکو
د ترکمنو د تاجکو
پامیریان، نورستانیان
هم ایماق، هم پشه بان
لکه لمر پر شنه آسمان
لکه زړه وي جاویدان
وایوالله اکبر وایوالله اکبر

دا وطن افغانستان دی
کور د سولې کور د تورې
دا وطن د ټولو کور دی
د پښتون او هزاره وو
ورسره عرب، گوجر دي
براهوي دي، قزلباش دي
دا هېواد به تل ځلیري
په سینه کې د آسیا به
نوم د حق مودی رهبر

د پوهنې د وزیر پیغام

اقراً باسم ربک

د لوی او ښوونکي خدای ﷻ شکر په ځای کوو، چې موږ ته یې ژوند رابښلی، او د لوست او لیک له نعمت څخه یې برخمن کړي یو، او د الله تعالی پر وروستي پیغمبر محمد مصطفی ﷺ چې الهي لومړنی پیغام ورته (لوستل) و، درود وایو.

څرنگه چې ټولو ته ښکاره ده ۱۳۹۷ هجري لمريز کال د پوهنې د کال په نامه ونومول شو، له دې امله به د گران هېواد ښوونیز نظام، د ژورو بدلونونو شاهد وي. ښوونکی، زده کوونکی، کتاب، ښوونځی، اداره او د والدينو شوراگانې د هېواد د پوهنیز نظام شپږگوني بنسټیز عناصر بلل کيږي، چې د هېواد د ښوونې او روزنې په پراختیا او پرمختیا کې مهم رول لري. په داسې مهم وخت کې د افغانستان د پوهنې وزارت د مشرتابه مقام، د هېواد په ښوونیز نظام کې د ودې او پراختیا په لور بنسټیزو بدلونونو ته ژمن دی.

له همدې امله د ښوونیز نصاب اصلاح او پراختیا، د پوهنې وزارت له مهمو لومړیتوبونو څخه دي. همدارنگه په ښوونځیو، مدرسو او ټولو دولتي او خصوصي ښوونیزو تاسیساتو کې، د درسي کتابونو محتوا، کیفیت او توزیع ته پاملرنه د پوهنې وزارت د چارو په سر کې ځای لري. موږ په دې باور یو، چې د باکیفیته درسي کتابونو له شتون پرته، د ښوونې او روزنې اساسي اهدافو ته رسېدلی نشو.

پورتنیو موخو ته د رسېدو او د اغېزناک ښوونیز نظام د رامنځته کولو لپاره، د راتلونکي نسل د روزونکو په توگه، د هېواد له ټولو زړه سواندو ښوونکو، استادانو او مسلکي مدیرانو څخه په درناوي هيله کوم، چې د هېواد بچیانو ته دې د درسي کتابونو په تدریس، او د محتوا په لېږدولو کې، هیڅ ډول هڅه او هاند ونه سېموي، او د یوه فعال او په ديني، ملي او انتقادي تفکر سمبال نسل په روزنه کې، زیار او کوښښ وکړي. هره ورځ د ژمنې په نوي کولو او د مسؤلیت په درک سره، په دې نیت لوست پیل کړي، چې د نن ورځې گران زده کوونکي به سبا د یوه پرمختللي افغانستان معماران، او د ټولنې متمدن او گټور اوسېدونکي وي.

همدا راز له خوږو زده کوونکو څخه، چې د هېواد ارزښتناکه پانگه ده، غوښتنه لرم، څو له هر فرصت څخه گټه پورته کړي، او د زده کړې په پروسه کې د ځیرکو او فعالو گډونوالو په توگه، او ښوونکو ته په درناوي سره، له تدریس څخه ښه او اغېزناکه استفاده وکړي.

په پای کې د ښوونې او روزنې له ټولو پوهانو او د ښوونیز نصاب له مسلکي همکارانو څخه، چې د دې کتاب په لیکلو او چمتو کولو کې یې نه سترې کېدونکې هلې ځلې کړې دي، مننه کوم، او د لوی خدای ﷻ له دربار څخه دوی ته په دې سپیڅلې او انسان جوړوونکې هڅې کې بریا غواړم.

د معیاري او پرمختللي ښوونیز نظام او د داسې ودان افغانستان په هیله چې وگړي یې خپلواک، پوه او سوکاله وي.

د پوهنې وزیر

دکتور محمد میرویس بلخي

لیک لړ

د لوست شمېره	لوست	مخ
لومړی لوست	د کایناتو پیدایښت	۱
دویم لوست	اسلام ته درناوی	۳
درېم لوست	وحې	۵
څلورم لوست	د پیغمبرانو عصمت	۷
پنځم لوست	معجزه	۹
ښپږم لوست	سحر (کوډې)	۱۱
اووم لوست	فال کتل	۱۳
اتم لوست	فال نیول	۱۵
نهم لوست	لوی گناهونه	۱۷
لسم لوست	د جمعي لمونځ	۱۹
یوولسم لوست	د جنازې لمونځ (۱)	۲۱
دوولسم لوست	د جنازې لمونځ (۲)	۲۳
دیارلسم لوست	د جنازې د لمانځه دعاگانې	۲۵
څوارلسم لوست	د اختر لمونځ	۲۷
پنځلسم لوست	د اختر د لمانځه طریقه	۲۹
شپاړسم لوست	د تلاوت سجده	۳۱
اووه لسم لوست	د سهوي سجده (۱)	۳۳
اته لسم لوست	د سهوي سجده (۲)	۳۵
نولسم لوست	د سفر آداب	۳۷
شل لوست	د ژبي ساتنه	۳۹
یوویشتم لوست	مرسته او همکاري	۴۱

د لوست شمېره	لوست	مخ
دوه ويستم لوست	د بې اتفاقي زياتونه	۴۳
دري ويستم لوست	بد ملگري	۴۵
خلور ويستم لوست	د دين ستنه	۴۷
پنځه ويستم لوست	د وخت ارزښت	۴۹
شپږ ويستم لوست	د مسلمان پنځه حقونه	۵۱
اووه ويستم لوست	د سلام فضاييل	۵۳
اته ويستم لوست	غيبت	۵۵
ننه ويستم لوست	د روغ ويل	۵۷
دېرشم لوست	بښنه كول	۵۹
يو دېرشم لوست	قناعت	۶۱
دوه دېرشم لوست	د صبر فضاييل	۶۳

د کایناتو پیدایښت

ټول کائنات د الله تعالی مخلوقات دي.

حُکمکه، آسمانونه، غرونه او سیندونه الله تعالی پیداکړي دي.

انسانان، پېریان، ملايکې او ژوي د الله تعالی مخلوق دي.

الله تعالی انسانان له یوه پلار آدم او مور حوا (عليهما السلام) څخه

پیداکړي دي.

انسان د الله تعالی غوره مخلوق دی.

ټول مخلوقات د الله تعالی تسبیح وايي.

ټول مخلوقات د الله تعالی د حکم پیرو دي.

الله تعالی ته نیردې او غوره خلک تقوا لرونکي خلک دي.

- ۱- حُمکه، لمر او ټول مخلوقات د الله تعالی د حکم پیرو دي، په دې هکله یو له بل سره خبرې وکړئ.
- ۲- د کایناتو د پیدایښت په اړه یو له بل سره خبرې وکړئ.
- ۳- انسان ته ولې غوره مخلوق ویل کېږي؟
- ۴- الله ﷻ آدم ﷺ له څه شي څخه پیدا کړ؟ پدې هکله له ښوونکي څخه معلومات واخلي.

- ۱- د انسانانو پلار څوک دی؟
- ۲- انسانان، آسمانونه، حُمکه او نور مخلوقات چا پیدا کړي دي؟
- ۳- په انسانانو کې غوره خلک کوم دي؟

زده کوونکي دې پورتنۍ لوست په خپلو کتابچو کې وليکي.

اسلام ته درناوی

موږ د اسلام ټول حکمونه او لارښوونې منو او درناوی ورته لرو.

د اسلام مقدساتو ته درناوی د ایمان یوه برخه ده.

د اسلام له مقدساتو څخه ځینې دا دي:

۱- قرآن کریم: قرآن کریم د الله تعالی کلام دی، درناوی یې په دې

کې دی چې په لارښوونو یې عمل وکړو.

۲- کعبه: د الله تعالی کور دی، مسلمانان د کعبې لوري ته پنځه وخته

لمونځ ادا کوي.

۳- جومات: جومات د عبادت ځای دی. په جومات کې بې ځایه

خبرې کول ناروا دي.

۴- د حج مناسک: لکه: عرفات، منی، مزدلفه.

۵- لمونځ: موږ هر لمونځ په خپل وخت ادا کوو.

۶- روژه: موږ هر کال د رمضان د میاشتې روژه نیسو.

د اسلام حکمونو او مقدساتو ته سپکاوی کول کفر دی.

۱. د ښوونکي په مرسته په وار سره د اسلام د دین خو حکمونه او لارښوونې ووايئ.
۲. اسلام ته درناوی په څه کې دی؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
۳. قرآن کریم ته څنگه درناوی پکار دی؟ په دې هکله له ښوونکي څخه معلومات ترلاسه کړئ.

- ۱- د اسلامي مقدساتو څو بېلگې ووايئ.
- ۲- د اسلام مقدساتو ته درناوی کول د څه شي برخه ده؟
- ۳- اسلامي مقدساتو ته توهين او سپکاوی کول څه حکم لري؟

زده کوونکي دې د اسلامي مقدساتو په هکله د کورنۍ د غړو په مرسته لنډه مقاله وليکي.

وحی

د الله تعالى له لوري د پيغمبرانو خبرولو ته وحی ويل كيږي.
 حضرت جبرئيل عليه السلام به د الله تعالى له لوري پيغمبرانو ته وحی راورله.
 تورات، انجيل، زبور او فرقان (قرآن كريم) ټول آسماني كتابونه دي.
 موږ پر ټولو آسماني كتابونو او صحيفو ايمان لرو.
 تورات پر موسى عليه السلام، انجيل پر عيسى عليه السلام، زبور پر داوود عليه السلام او قرآن
 كريم پر حضرت محمد صلى الله عليه وسلم نازل شوی دی.
 پر حضرت محمد صلى الله عليه وسلم لومړۍ وحی د حرا په غار كې نازل شوه.
 لومړۍ وحی د علق سورت پنځه لومړني آيتونه دي: ﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ
 الَّذِي خَلَقَ * خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ * اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ * الَّذِي عَلَّمَ
 بِالْقَلَمِ * عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾ [العلق : ۱ - ۵]
 د حضرت محمد صلى الله عليه وسلم له وفات څخه وروسته پر هېچا وحی نه نازلېږي.

۱. د ښوونکي په مرسته د آسماني کتابونو په اړه خبرې وکړئ.
۲. په پخوانیو کتابونو ایمان لرل څه معنا لري؟ په دې هکله په خپلو کې خبرې وکړئ.
۳. د لوست په آیتونو کې کومې کلمې دي چې یوه یې په لوستلو امر کوي او بله یې د لیکنې وسیله ده.
۴. تاسو معلومات لرئ چې د حرا په غار کې پر حضرت محمد ﷺ وحې څنګه نازل شو؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

- ۱- وحې څه ته ویل کیږي؟
- ۲- د آسماني کتابونو نومونه واخلي.
- ۳- آسماني کتابونه پر کومو پیغمبرانو نازل شوي دي؟
- ۴- پر حضرت محمد ﷺ لومړۍ وحې په کوم ځای کې نازل شو؟

زده کوونکي دې پورتنۍ لوست په خپلو کتابچو کې ولیکي.

د پيغمبرانو عصمت

له گناهونو څخه د پيغمبرانو عليهم السلام پاكوالي ته عصمت ويل
كېږي.

ټول پيغمبران (عليهم السلام) له گناهونو معصوم (پاك) دي.

موږ د پيغمبرانو (عليهم السلام) پر عصمت ايمان لرو.

انبيا عليهم السلام د الله تعالى غوره بندگان دي.

لومړی پيغمبر حضرت آدم (عليه السلام) او وروستی پيغمبر حضرت محمد (صلي الله عليه وسلم) دی.

په قرآن کریم کې د ۲۵ پيغمبرانو يادونه شوې ده.

د پيغمبرانو پر عصمت ايمان او باور لرل فرض دي.

بحث پرې وکړئ:

- ۱ - عصمت څه ته ویل کیږي؟
- ۲ - د پیغمبرانو (عليهم السلام) عصمت څه معنی لري؟
- ۳ - ملایکې له گناه پاکې دي. په دې هکله له ښوونکي معلومات له ځان سره شریک کړئ.

- ۱ - عصمت څه ته ویل کیږي؟
- ۲ - د لومړي او وروستي پیغمبرانو، نومونه واخلي.
- ۳ - په قرآن کریم کې د څو پیغمبرانو، نومونه ذکر شوي دي؟
- ۴ - د پیغمبرانو (عليهم السلام) په عصمت ایمان لرل څه حکم لري؟

زده کوونکي دې د پیغمبرانو (عليهم السلام) د عصمت په اړه لنډه مقاله ولیکي.

معجزه

معجزه هغه عمل ته ویل کیږي چې د پیغمبرانو په لاس ترسره شوي وي او نور خلک ور څخه عاجز وي.

معجزه د پیغمبر د ریښتینولۍ دلیل دی.

الله تعالی خپلو پیغمبرانو (عليهم السلام) ته ډول ډول معجزې ورکړي دي.

د موسیٰ (عليه السلام) یوه معجزه له امسا (لکړې) څخه مار جوړېدل، د عیسیٰ (عليه السلام)

یوه معجزه په دعا سره درانده رغېدل او د محمد (صلی الله علیه و آله) تر ټولو لویه معجزه

قرآن کریم دی.

د پیغمبرانو (عليه السلام) پر معجزو ایمان لرل فرض دي.

فاليټونه

- ۱- د پيغمبرانو ﷺ د ځينو معجزو يادونه وكړئ.
- ۲- د محمد ﷺ ځيني مشهورې معجزې بيان كړئ. په دې هكله دې ښوونكي له زده كوونكو سره مرسته وكړي.
- ۳- قرآنكريم ته ولې معجزه ويل كېږي؟ په دې هكله دې ښوونكي له زده كوونكو سره مرسته وكړي.

پوښتنې

- ۱- معجزه څه ته وايي؟
- ۲- آيا په معجزه ايمان لرل فرض دي؟
- ۳- آيا له پيغمبرانو ﷺ پرته نور خلک معجزې لري؟

کورنۍ دنده

زده كوونكي دې د كورنۍ د غړو په مرسته د معجزې په اړه يوه لنډه مقاله وليكي.

سحر (کوډې)

سحر کول لویه گناه ده.
سحر د شیطان کار دی.
د کوډو له لارې روزي گټل حرام دي.
څوک چې هره شپه آیت کړسي تلاوت کوي، له هر ډول زیان او ضرر
څخه به په امن وي.
په کوډو سره انسان ته ضرر رسېږي.
کوډگر د هېچا نه خوښېږي.
رسول الله ﷺ فرمایلي دي: «اجْتَنِبُوا الْمُوبِقَاتِ الشُّرْكَ بِاللَّهِ وَالسَّحْرُ»
ژباړه: له هلاکوونکو شيانو څخه چې یو یې شرک او بل یې سحر دی،
ځانونه وساتئ.
کوډگر ته ورته ناروا دی، رسول الله ﷺ فرمایلي دي: «مَنْ أَتَى سَاحِرًا
أَوْ كَاهِنًا أَوْ عَرَّافًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ»
ژباړه: که څوک کوډگر، د غیب ویونکي او فال کتونکي ته ورشي
او د هغوی خبرې رښتیا وگڼي، نو په هغه څه چې پر محمد ﷺ نازل
شوي کافر شو.

- ۱- د لوست حدیثونه تکرار کړئ.
- ۲- د سحر له ضرر څخه د ځان خوندي ساتلو لپاره باید څه وکړو؟ د ښوونکي په مرسته یې ځواب ووايئ.
- ۳- په شپه کې کوم وخت معوذتین او آیت الکرسي لولئ؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

- ۱- آیا سحر لویه گناه ده؟
- ۲- سحر د چا کار دی؟
- ۳- د کوډوله لارې د روزۍ گټل څه حکم لري؟
- ۴- د کوم آیت په لوستلو سره موږ د کوډوله ضرر څخه په امن کېږو؟

زده کوونکي دې پورتنۍ لوست په خپلو کتابچو کې ولیکي.

فال کتل

فال کتل حرام او لویه گناه ده.

فال کتونکي ته ور تلل ، خبرې يې منل او پرې باور کول لویه گناه ده.

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: «مَنْ أَتَى سَاحِرًا أَوْ كَاهِنًا أَوْ عَرَّافًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ»

ژباړه: که څوک کوډگر، غیب ویونکي او فال کتونکي ته ولاړ شي او د هغوی خبرې رښتیا وگڼي، نو په هغه څه چې پر محمد ﷺ نازل شوي کافر شو.

فال کتونکی به له سختو کړاوونو او عذابونو سره مخ کېږي.

- ۱- د فال کتونکي د عمل په اړه یو له بل سره بحث وکړئ.
- ۲- که څوک د فال کتلو په نیت چاته ورځي، تاسې باید ورته څه ووايئ، څو له دې کار څخه منعه شي؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
- ۳- ستاسو په آند فال کتل څه زیانونه لري؟

- ۱- د فال کتل څه حکم لري؟
- ۲- آیا فال کتونکي ته ورتلل روا دي؟
- ۳- رسول الله ﷺ د فال کتونکي په اړه څه فرمایلي دي؟

که چیرې زده کوونکو کوم فال کتونکی لیدلی وي، د هغه کیسه دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

فال نیول

ښه فال نیول روا او بد فال نیول گناه ده.

د اسلام مبارک دین موږ له بد فال نیولو څخه منع کړي یو.

پیغمبر ﷺ فرمایي: بد فالي نشته او ښه فال نیول غوره کار دی.

د ښه فال نیولو څو بیلگې:

- په کوچنیانو باندې د نیکو خلکو نومونه کینسودل.

- ناروغ ته روغ وېل او د روغتیا هیله یې کول.

- په خوب لیدلو باندې ښه فال نیول.

د بد فال نیولو څو بېلگې:

- د کینې سترگې په رپېدلو بد فال نیول.

- د یو شي په اخیستلو بد فال نیول.

- د چا په ټنډه یا پل (راتللو) بد فال نیول.

موږ باید په هر څه ښه فال ونیسو،

او له بد فالي څخه ځانونه وساتو.

- ۱- د ښوونکي په مرسته د ښه فال نیولو او بد فالۍ په اړه یوله بل سره بحث وکړئ.
- ۲- د ښه فال نیولو خو بېلگې ووايئ.
- ۳- آیا د چهارشنبې په ورځ د سفر نه کولو بد فال نیول روا دي؟ په دې هکله بحث وکړئ.

- ۱- آیا ښه فال نیول روا دي؟
- ۲- د ښه فال نیولو خو بېلگې ووايئ.
- ۳- د بد فال نیولو خو بېلگې ووايئ.

زده کوونکي دې د کورنۍ له غړو سره د ښه فال نیولو او بد فالۍ په اړه خبرې وکړي.

لوی گناهونه

لوی گناهونه هغه گناهونه دي چې کوونکي ته یې په شریعت کې سزا ټاکل شوې وي او له توبې پرته نه بښل کیږي. که څوک وره گناه تکرار کړي، دا هم په کبیره گناه بدلېږي. موږ باید له ټولو ورو او لویو گناهونو څخه ځان وساتو.

ځینې لوی گناهونه په لاندې ډول دي:

- ۱- شرک: له الله تعالی سره شریک نیول تر ټولو لویه گناه ده.
- ۲- سحر: کوډې کول.
- ۳- قتل: په ناروا د انسان وژل.
- ۴- سود خوړل.
- ۵- د جهاد له مورچل څخه تېښته کول.
- ۶- تهمت: پر بې گناه مسلمان د گناه تور لگول.
- ۷- د مور او پلار نافرمانی: په روا کارونو کې د مور او پلار له لارښوونو سرغړونه، او خبره یې نه منل لویه گناه ده.

فعالیتونه

- ۱- د خو نورو لویو گناهونو نومونه بیان کړئ.
- ۲- له الله ﷻ سره د شریک نیولو خو بېلگې ووايئ.
- ۳- د مور او پلار د نا فرمانۍ خو بېلگې ووايئ.

- ۱- لوی گناهونه تعریف کړئ.
- ۲- وره گناه څه وخت په لویه گناه بدلېږي؟
- ۳- د خو لویو گناهونو نومونه واخلي.

زده کوونکي دې ځینې هغه لوی گناهونه چې په لوست کې نه دي ذکر شوي، په خپلو کتابچو کې وليکي.

د جمعي لمونځ

د جمعي لمونځ دوه رڪته دي او په جماعت ادا كيږي.
د جمعي لمونځ د ماسپنين د لمانځه پر ځاى ادا كيږي. د جمعي
لمونځ پر عاقل، بالغ مقيم مسلمان فرض دى.
د يوې جمعي لمونځ د راتلونكې جمعي تر لمانځه پورې د گناهونو
كفاره ده.

د جمعي د لمانځه لپاره غسل كول او پاكي جامې اغوستل سنت دي.
د جمعي په لمانځه كې امام له دويم اذان وروسته دوې خطبې وايي.
لمونځ كوونكي خطبې ته پوره غور نيسي او له خبرو كولو ډډه كوي.
د جمعي د لمانځه پر مهال مسلمانانو ته كار كول ناروا دي.
د جمعي لمونځ پرېښودل گناه ده، رسول الله ﷺ فرمايي: څوك چې

(پرتله له عذره) درې جمعې لمونځونه ترک کړي، په زړه یې تور داغ

لگيږي. رواه ابن ماجه

- ۱- د جمعې د لمانځه په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
- ۲- که څوک د خطبې پر مهال خبرې کوي، آیا تاسې ته روا ده چې له خبرو څخه یې منعه کړئ؟
- ۳- که یو څوک د جمعې لمانځه ته ناوخته راشي، آیا حق لري چې د خلکو پر اوږو تیر شي او لومړي صف ته ځان ورسوي؟

- ۱- د جمعې لمونځ څه حکم لري؟
- ۲- د جمعې لمونځ څنگه ادا کیږي؟
- ۳- د جمعې لمونځ پر چا فرض دی؟
- ۴- امام د جمعې د لمانځه لپاره څو خطبې وايي؟

زده کوونکي دې د لوست پوښتنې په خپلو کتابچو کې ځواب کړي.

د جنازې لمونځ (۱)

د جنازې لمونځ کفایي فرض دی.

د جنازې لمونځ ډېر ثواب لري.

د جنازې لمونځ په جماعت ادا کېږي.

د جنازې لمونځ په ولاړه او له رکوع او سجدي پرته ادا کېږي.

د جنازې په لمانځه کې د څلورو تکبیرونو ویل فرض دي.

د جنازې لمونځ د مړي د ولي یا عالم په امامت سره ادا کېږي.

د جنازې لمونځ قضایي نه لري.

ڦاليتونه

- ۱- د جنازې د لمانځه په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
- ۲- د جنازې د لمانځه او نورو لمونځونو ترمنځ توپيرونه په گوته کړئ.
- ۳- که چيرې د جنازې لمونځ تيار وي او تاسې اودس و نه لرئ، آيا تيمم کولای شئ؟ د ښوونکي په مرسته يې ځواب ووايئ.

- ۱- د جنازې لمونځ څه حکم لري؟
- ۲- آيا د جنازې لمونځ په جماعت سره ادا کيږي؟
- ۳- د جنازې په لمانځه کې رکوع او سجده شته؟
- ۴- د جنازې په لمانځه کې څو تکبيرونه ويل کيږي؟
- ۵- آيا د جنازې د لمانځه تکبيرونه فرض دي؟

زده کوونکي دې د لوست پوښتنې په خپلو کتابچو کې ځواب کړي.

د جنازي لمونځ (۲)

د جنازي د لمانځه طريقه:

د جنازي لمونځ په څلور ځلې تكبير ويلو سره ادا كيږي چې په لاندې

ډول بيانېږي:

لومړۍ تكبير:

لمونځ كوونكي په امام پسې (د نورو لمونځونو په څېر) تحريمه تكبير او ورسې «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ» وايي.

دويم تكبير:

د امام د دويم ځل تكبير له ويلو سره سم مقتدي هم دويم تكبير وايي ورسې درود «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ وَ عَلَي آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَي اِبْرَاهِيمَ وَ عَلَي آلِ اِبْرَاهِيمَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ» وايي.

درېم تكبير:

د درود له ويلو وروسته امام درېم تكبير وايي او ورسې د جنازي دعا لولي، مقتديان هم همدا دعا لولي.

څلورم تكبير:

د څلورم تكبير له ويلو وروسته امام بني اوکين خوا ته سلام گرځوي، مقتديان هم دواړو خواوو ته سلام گرځوي.

فعالیتونه

- ۱- ځينې زده کوونکي دې د جنازې د لمانځه ادا کول په ټولگي کې تمثيل او ښوونکي دې د دوی تېروتنې اصلاح کړي.
- ۲- د جنازې لمونځ په کوم ځای کې ادا کېږي؟ په دې هکله خبرې وکړئ.
- ۳- آیا د جنازې د لمانځه لپاره اقامت ويل کېږي؟

پوښتنې

- ۱- د جنازې په لمانځه کې له لومړي تکبير وروسته څه ويل کېږي؟
- ۲- له دويم او دريم تکبير وروسته امام او مقتديان څه وايي؟
- ۳- له څلورم تکبير وروسته څه ويل کېږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د لوست پوښتنې په خپلو کتابچو کې ځواب کړي.

د جنازي د لمانځه دعاگانې

په بالغ مړي (نارینه او نسځینه) لاندې دعا ویل کېږي:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا ، وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا، وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا ، وَذَكَرْنَا
وَأُنْثَانَا ، اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ
عَلَى الْإِيمَانِ.

ژباړه: ای الله! زموږ ژوندي، مړي، حاضر، غایب، کوچني، لوی، نر
او نسځي وېښه، ای الله! له موږ څخه چې چاته ژوند ورکوي، په اسلام
ژوند ورکړه، او له موږ څخه چې له چا روح اخلي، په ایمان سره یې
واخله.

که مړی کوچنی هلک وي، لاندې دعا پرې لوستل کېږي:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا، وَاجْعَلْهُ لَنَا أَجْرًا وَذُخْرًا، وَ اجْعَلْهُ لَنَا شَافِعًا
وَمُشَفَّعًا.

ژباړه: ای الله! دغه مړی (هلک) زموږ د ثواب سبب وگرځوه او زموږ
لپاره یې د آخرت پانگه وگرځوه او زموږ لپاره یې شفیع او شفاعت یې
قبول وگرځوه.

که مړی کوچنی نجلۍ وي، لاندې دعا پرې لوستل کېږي:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا لَنَا فَرَطًا، وَاجْعَلْهَا لَنَا أَجْرًا وَذُخْرًا، وَاجْعَلْهَا لَنَا شَافِعَةً
وَمُشَفَّعَةً.

ژباړه: اى الله! دغه مړى (نجلى) زموږ د ثواب سبب وگرځوه، زموږ
لپاره يې د آخرت پانگه وگرځوه او زموږ لپاره يې شفيح او شفاعت يې
قبول وگرځوه.

فعاليتونه

- ۱- آيا د جنازې لمانځه لپاره ټاكلى وخت شته؟ په دې هكله خبرې وكړئ.
- ۲- د بالغانو، هلک او نجلى د دعاگانو په منځ كې شته توپير په گوته كړئ.
- ۳- د جنازې په لمانځه كې له مړي سربيره نور چاته دعا كيږي؟

الف: لاندې جملې معنا كړئ:

- ۱- اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا
- ۲- اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَيَّ الْإِسْلَامِ
- ۳- اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا

ب: څوك د بالغ مړي دعا له ياده ويلاى شي؟

زده کوونکي دې د جنازې دعاگانې حفظ کړي او په راتلونکي ساعت
کې دې ټولگيوالو ته واوروي.

د اختر لمونځ

مسلمانان هر کال د خوشحالي دوه اخرونه لمانځي.
لومړی کمکی اختر ورپسې لوی اختر.
کمکی اختر د روژې له مياشتې څخه وروسته د شوال مياشتې په لومړۍ
ورځ وي.
په کمکي اختر کې مسلمانان غريبانو ته د فطر صدقه ورکوي.
لوی اختر د ذي الحجې مياشتې په لسمه ورځ وي.
په لوی اختر کې مسلمانان قرباني کوي.
مسلمانان په دواړو اخرونو کې عيدگاه ته د لمانځه ادا کولو لپاره ځي.
د دواړو اخرونو لمونځونه واجب دي او په جماعت سره ادا کېږي.
د دواړو اخرونو لمونځ دوه دوه رکعته دی.
د دواړو اخرونو د لمانځه وخت د اختر د ورځې له لمر ختلو نه پيل
کېږي او تر زوال پورې وي.

د اختر لمانځه لپاره غسل کول ، پاکې جامې اغوستل او عطر وهل سنت دي.

- ۱- د لوی او کمکي اختر په لومړۍ ورځ باید کوم کارونه وکړو؟
- ۲- د ښوونکي په مرسته په لوی اختر کې د واجبو تکبیرونو الفاظ ووايي.
- ۳- په لوی اختر کې د تکبیرونو ویلو ورځې په گوته کړئ.

- ۱- کمکي اختر د کومې میاشتي په کومه نېټه دی؟
- ۲- په لوی اختر کې مسلمانان څه کارونه کوي؟
- ۳- د اختر لمونځ څو رکعتي دی؟
- ۴- د اختر لمونځ څه حکم لري؟

زده کوونکي دې د کورنۍ د غړو په مرسته د لوی اختر په هکله یوه لنډه مقاله ولیکي.

د اختر د لمانځه طريقه

د دواړو اخترونو لمونځ دوه دوه رکعته دی. د اختر د لمانځه لپاره اذان او اقامت نه ویل کېږي.

د اختر په لمانځه کې شپږ تکبیرونه اضافه ویل کېږي. درې په لومړي رکعت او درې نور یې په دویم رکعت کې ویل کېږي.

لومړی رکعت:

امام تحریمه تکبیر په جهر سره او مقتدیان یې په خفیه وايي.
د سبحانک اللهم... له ویلو وروسته امام په جهر سره درې ځلې تکبیر وايي او دواړه لاسونه ورسره د غوږونو نرمیو ته پورته کوي.
مقتدیان ورپسې په خفیه درې ځلې تکبیر وايي او دواړه لاسونه ورسره د غوږونو نرمیو ته پورته کوي.
بیا لاسونه پر نامه کېښودل کېږي، امام په جهر سره قرائت لولي، پاتې د عام لمونځ په څېر ترسره کېږي.

دویم رکعت:

امام د قرائت له لوستلو وروسته مخکې له رکوع، درې تکبیرونه په جهر سره وايي او په هر ځل دواړه لاسونه د غوږونو تر نرمیو پورته کوي، مقتدیان هم همداسې کوي.

يادونه: د يادو شپږو تکبېرونو په منځ کې لاسونه بايد ځوړند ونيول شي.

فعايتونه

۱. زده کوونکي دې په دوو ډلو ووېشل شي، لومړۍ ډله دې د اختر د لمانځه لومړۍ رکعت او دويمه ډله دې دويم رکعت تمثيل کړي.
۲. آيا د جنازې او اختر د لمونځونو د تکبېرونو ترمنځ په ادا کولو کې څه توپير شته؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

پوښتنې

- ۱- د اختر لمونځ څو رکعت دی؟
- ۲- د اختر په لمانځه کې څو اضافي تکبېرونه ويل کېږي؟
- ۳- لومړي درې تکبېرونه څه وخت ويل کېږي.
- ۴- په دويم رکعت کې څو تکبېرونه او څه وخت ويل کېږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د اختر د لمانځه طريقه په خپلو کتابچو کې وليکي او په ټولگي کې دې له ياده ولولي.

د تلاوت سجده

د تلاوت سجده واجب ده.

د سجدې آيت په لوستلو او يا اورېدلو سره د تلاوت سجده لازميږي.

د تلاوت د سجدې د ادا کولو طريقه:

سجده کوونکی تکبير وايي او سجدې ته ځي، په سجده کې درې ځلې تسبيحات (سبحان ربي الاعلى) وايي، ورپسې دويم تکبير وايي او له سجدې نه را پورته کېږي او په دې سره يې سجده بشپړه شوه.

د تلاوت سجدې لپاره درېدل حتمي نه دي.

له راډيو، تلويزيون او داسې نورو څخه د سجدې آيت په اورېدلو سجده نه لازميږي.

په قرآن کریم کې ۱۴ ځايه د تلاوت سجده راغلې ده.

په يو ځای کې د سجدې د يو آيت په څو ځله لوستلو سره يوازې يوه سجده لازميږي.

په لاندې جدول کې د تلاوت د سجدي آيتونه راوړل شوي چې په لوستلو او يا اورېدلو سره يې د تلاوت سجده لازميږي:

شميره	سورت	د سجدي ايت	شميره	سورت	د سجدي ايت
۱	الاعراف	۲۰۶	۸	النمل	۲۵
۲	الرعد	۱۵	۹	الم السجده	۱۵
۳	النحل	۴۹	۱۰	فصلت	۳۸
۴	الاسراء	۱۰۷	۱۱	ص	۲۴
۵	مريم	۵۸	۱۲	النجم	۶۲
۶	الحج	۱۸	۱۳	الانشقاق	۲۱
۷	الفرقان	۶۰	۱۴	العلق	۱۹

فعاليتونه

- ۱- د تلاوت سجده په ټولگي کې تمثيل کړئ.
- ۲- د سجدي آيتونه په قرآن کریم کې په ډله ييز ډول په گوته کړئ.

- ۱- د تلاوت سجده څه حکم لري؟
- ۲- په قرآن کریم کې څو د تلاوت سجدي دي؟
- ۳- د تلاوت سجده کله واجبېږي؟
- ۴- په څلورو آيتونو کې د تلاوت سجده را وښیئ.

زده کوونکي دې د سجدي د آيتونو موقعيت، د سپارو له مخې په گوته کړي.

د سهوي سجده (۱)

د سهوي سجده واجب ده.

د سهوي سجده په لمانځه کې ترسره کېږي.

د واجبو په ترک او يا د فرضو په ځنډولو سره د سهوي سجده واجبېږي.

د سهوي د سجدې طريقه:

۱- په وروستۍ قعده کې له تشهد وروسته سلام گرځول کېږي.

۲- بيا ورپسې دوې سجدې کېږي.

۳- ورپسې تشهد، درود، او دعا ويل کېږي.

۴- په پای کې دواړو خواوو ته سلام گرځول کېږي.

فعالیتونه

۱. د سهوې د سجدې په هکله یو له بل سره خبرې وکړئ.
۲. آیا کله مو د سهوې سجده کړې ده؟ د واجب کېدو سبب یې بیان کړئ.

- ۱- د سهوې سجده څه حکم لري؟
- ۲- د سهوې سجده څه وخت واجبېږي؟
- ۳- د سهوې سجده څنگه ادا کېږي؟

زده کوونکي دې د لوست متن په خپلو کتابچو کې ولیکي.

د سهوي سجده (۲)

په لمانځه کې د سهوي سجده د واجبېدلو څو مثالونه:

۱. د فاتحي سورت پرېښودل.
۲. د فاتحي سورت پسې د بل سورت يا څو ايتونو نه لوستل.
۳. په وترو کې د قنوت دعا پرېښودل.
۴. لومړۍ قعه پرېښودل.
۵. په وروستۍ قعه کې تشهد پرېښودل.
۶. د فرضو وروسته کول، لکه په لومړي رکعت کې کېناستل، او يا دويم رکعت کې له تشهد وروسته دريم رکعت ځنډول.

۱. د سهوې سجده د واجېدلو ځينې سببونه بيان كړئ.
۲. كه په جماعت كې امام د سهوې سجده ادا كوي، مقتديان بايد څه وكړي؟

- ۱- د قيام په حالت كې د سهوې سجده كله واجېږي؟
- ۲- د قعدې په حالت كې د سهوې سجده كله واجېږي؟
- ۳- آيا په وترو كې د قنوت په پرېښودلو سره سجده لازمېږي؟
- ۴- آيا د فرضو په تاخير سره سجده واجېږي؟

زده کوونکي دې د لوست پوښتنې په خپلو کتابچو کې ځواب کړي.

د سفر آداب

اسلام مور ته د سفر په وخت، د آدابو لارښوونه کوي، چې ځينې يې په لاندې ډول دي:

- ۱- له مور او پلار څخه د سفر کولو اجازه اخيستل.
 - ۲- درې ځلې الله اکبر ويل.
 - ۳- د سفر دعا ويل: ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ﴾.
 - ۴- الله جلّ و علا زيات يادول.
 - ۵- له الله څخه د خير او عافيت سوال کول.
- په سفر کې د مسلمان سوال او دعا قبليري.

په سفر کې د دعا ځينې بيلگې:

- د سفر آساني غوښتل.
- د کورنۍ غړو او خپلوانو ته دعا کول.
- د سفر له ستونزو څخه د خلاصون دعا کول.
- کورته په خير او عافيت د را ستندلو دعا کول.

فعاليتونه

۱. د سفر د آدابو په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
۲. آیا د اسلام دين په کومه ټاکلې ورځ کې له سفر کولو څخه منعه کړې ده؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

- ۱- د سفر دعا ووايئ.
- ۲- د سفر کولو لپاره له چا څخه اجازه اخلي؟
- ۳- آیا په سفر کې دعا قبلېږي؟
- ۴- د سفر په وخت کومې غوښتنې په کار دي؟

زده کوونکي دې د سفر آداب په خپلو کتابچو کې وليکي.

د ژبې ساتنه

مسلمان د خپلې ژبې ساتنه کوي، تل ښې خبرې کوي، رسول الله ﷺ مور ته داسې لارښوونه کړې ده: «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ».

ژباړه: که څوک په الله او د آخرت په ورځ ايمان لري، د خير خبرې دې کوي او يا دې چپ اوسي. مسلمان بې گټې خبرې نه کوي. مور چا ته کنځلې او بدې خبرې نه کوو. څوک په سپک نوم نه يادوو.

په ناروا خبرو انسان دوزخ ته ځي، معاذ ځي الله عنه له پيغمبر ﷺ څخه وپوښتل: آيا مور په خپلو ويناوو نيول کيږو؟ پيغمبر ﷺ وفرمايل: زيات خلک د خپلو ژبو له کبله دوزخ ته نسکور غورځيږي. مور بايد له سپکو او ناوړو خبرو څخه ځان وساتو. زموږ له لاس او ژبې څخه بايد چا ته ضرر ونه رسيږي.

فعالیتونه

۱- د ژبې ساتنې په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۲- کوم وخت چوپتیا غوره ده؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

پوښتنې

۱. د لاندې حدیث جملې معنا کړئ:

- «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ»

- «فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لَيْسَ كُتُ» .

۲. لاندې خالي ځایونه ډک کړئ:

- زموږ له لاس او باید چاته ضرر ونه رسېږي.

- مسلمان د خپلې ژبې ... کوي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د ژبې ساتنې په هکله لنډه مقاله ولیکي.

مرسته او همکاري

له خلكو سره په ښو كارونو كې مرسته كول ډېر ثواب لري.

الله ﷻ په دې هكله موږ ته داسې لارښوونه كوي:

﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ...﴾

المائدة سورت ۲ ایت.

ژباړه: او په نیکو او د تقوا په کارونو کې یو له بل سره مرسته کوئ او

د گناه او تېري په چارو کې یو له بل سره مرسته مه کوئ.

رسول الله ﷺ فرمایي:

۱- د الله ﷻ مرسته له هغه چا سره مل وي چې له نورو خلكو سره

مرسته كوي. (رواه مسلم)

۲- څوك چې د اړو خلكو ستونزې حل كړي، الله ﷻ به يې د دنيا او

آخرت ستونزې آسانه كړي. (رواه مسلم)

مور له مور، پلار، ورونو او خویندو سره د کور په چارو کې مرسته کوو.
مور له خپلو گاونډیانو او ټولگيو الو سره مرسته کوو.
په ناروا کارونو کې له چا سره مرسته کول گناه ده.

فعالیتونه

- ۱- له اړو خلکو سره د مرستې ځینې بېلگې د ښوونکي په مرسته ووايئ.
- ۲- مور باید په کومو ځایونو کې د خلکو سره له مرستې کولو ډډه وکړو؟

پوښتنې

- ۱- الله جل جلاله له خلکو سره د مرستې په هکله څه فرمایلي دي؟
- ۲- د الله جل جلاله مرسته له چا سره مل وي؟
- ۳- څوک د مرستې کولو ډېر وړ دی؟
- ۴- آیا د گناه په چارو کې مرسته کول روا دي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د مرستې په هکله یوه لنډه مقاله ولیکي.

د بې اتفاقی زیانونه

د اسلام دین موږ ته په یووالي او اتحاد امر کوي، له اختلاف او بې اتفاقی څخه یې منعه کړي یو.

الله ﷻ په قرآن کریم کې فرمایلي دي: ﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ (د آل عمران سورت ۱۰۳ آیت).

ژباړه: د الله په رسی (قرآن کریم) باندې منگولې ولگوي او بې اتفاقي مه کوي.

موږ باید له اختلاف او بې اتفاقی څخه ځان وژغورو.

اختلاف او بې اتفاقي ډېر زیانونه لري:

- ۱- بې اتفاقي گناه ده، هر هغه څوک چې د مسلمانانو ترمنځ بې اتفاقي راولي، الله ﷻ ترې ناراضه کېږي.
- ۲- بې اتفاقي او اختلاف د دښمنۍ لامل کېږي.
- ۳- په بې اتفاقی کې له ژوند څخه برکت اوچتېږي.

۱- د اختلاف او بې اتفاقی زیانونه په څه ډول پېښېږي.

۲- د لاندې کلمو ضد ووايئ:

(اتفاق، دښمني، امر، زیان)

الف: لاندې تش ځایونه په مناسبو کلمو ډک کړئ:

۱- د اسلام دین موږ ته په یوالي او کوي.

۲- بې اتفاقي او اختلاف د لامل کېږي.

۳- په بې اتفاقی کې له ژوند څخه اوچتېږي.

ب: په لوست کې د آیت ژباړه ووايئ.

زده کوونکي دې د کورنۍ په مرسته د بې اتفاقی د زیانونو په اړه یوه

مقاله ولیکي.

بد ملگری

مور باید د ملگري په غوره کولو کې زیات فکر وکړو، تر څو له بد شخص سره مخ نه شو.

رسول الله ﷺ د نیک او بد ملگري مثال داسې بیان کړی دی: د نیک شخص ملگرتیا، د عطرو د پلورونکي په څیر ده، له دوو گټو څخه یې له یوې خامخا برخمن کېږي:

۱- یا به ترینه عطر واخلي.

۲- او یا خو به د مشکو بڼې ورمې بوی کړي.

د بد شخص ملگرتیا د پښ په څیر ده، د دوو زیانونو څخه یې یو زیان حتما درته رسیږي:

۱- بدن او یا جامې به دې وسوځوي.

۲- یا خو به بد بوی او لوگی در ورسېږي. مسند امام احمد.

مور باید تل له ښو خلکو سره ملگرتیا وکړو.

د نیک شخص په ملگرتیا کې د دنیا او آخرت ډیرې گټې دي.

مور باید له بد شخص سره ملگرتیا ونه کړو.

د بد شخص ملگرتیا ډیر زیانونه لري.

۱- د نیک ملگري د گټو په هکله په خپلو منځو کې بحث وکړئ.

۲- د بد شخص د ملگرتيا زیانونه په گوته کړئ.

۱- رسول الله ﷺ د نیک ملگري په هکله څه فرمایلي دي؟

۲- د بد شخص ملگرتيا د څه شي په شان ده؟

۳- د نیک شخص ملگرتيا څه گټې لري؟

۴- تاسې له چا سره ملگرتيا کول غواړئ؟

زده کوونکي دې د بد شخص د ملگرتيا زیانونه د یوې مقالې په ترڅ ولیکي.

د دين ستنه

لمونځ د اسلام دويمه بنا او د دين ستنه ده.

په لمانځه سره مسلمان د خپل دين ساتنه کوي.

لمونځ انسان له بدو او ناروا کارونو څخه ژغوري.

لمونځ د ايمان نښه ده.

په لمانځه د مسلمان او کافر ترمنځ فرق کېږي.

په لمانځه د مسلمان گناهونه بښل کېږي.

رسول الله ﷺ فرمايي:

که له تاسو څخه د يوه د کور مخې ته وياله بهيږي او هغه پکې هره ورځ

پنځه حلي لامبي، آيا په بدن به يې څه خيري پاتې شي؟ صحابه وو

وويل: د نوموړي په بدن خيري نه پاتې کېږي. رسول الله ﷺ وفرمايل:

لمونځ هم د دې ويالې په خير دی، هغه څوک چې پنځه وخته لمونځ

کوي، گناهونه يې بښل کېږي. (متفق عليه)

موږ پنځه وخته لمونځونه په خپل وخت ادا کوو.

- ۱- د لمانځه د ارزښت او گټو په هکله په خپلو منځو کې بحث وکړئ.
- ۲- د ښوونکي په مرسته دا واضح کړئ چې لمونځ د دین ستنه ده.
- ۳- په لمانځه سره د مسلمان او کافر تر منځ څنګه فرق کېږي؟

- ۱- لمونځ د دین ستنه ده؟ دا جمله روښانه کړئ.
- ۲- رسول الله ﷺ د لمانځه په هکله څه فرمایلي دي؟
- ۳- لمونځ څه گټې لري؟ واضح یې کړئ.

زده کوونکي دې د کورنۍ د غړو په مرسته د لمانځه گټې په خپلو کتابچو کې ولیکي، او په ټولګي کې دې بیان کړي.

د وخت ارزښت

وخت زموږ ژوند دی او د انسان ارزښتناکه پانگه ده. موږ باید خپل وخت ضایع نه کړو.

رسول الله ﷺ د وخت په هکله فرمایلي دي: دوه نعمتونه دي چې زیات خلک ترې بې خبره دي: یو روغتیا او بل وخت.

موږ باید له وخت څخه سمه گټه واخلو.

د دې لپاره چې وخت مو ضایع نشي لاندې ټکو ته پاملرنه کوو:

۱- پنځه وخته لمونځ په خپل وخت کې ادا کوو.

۲- بسوونځي ته په وخت ځو.

۳- خپل درسونه په پوره پاملرنې سره لولو.

۴- کورنۍ دنده په خپل وخت کې لیکو.

۵- لوبې په ټاکلي وخت ترسره کوو.

۶- د نن کار سبا ته نه پرېږدو.

۱. د وخت د ارزښت په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
۲. د ښوونکي په مرسته د خپل ورځني ژوندانه مهال ویش ووايئ.

- ۱- رسول الله ﷺ د وخت په هکله څه فرمايلي دي؟
- ۲- د دې لپاره چې وخت مو ضايع نشي، څه بايد وکړو؟
- ۳- د نن کار بايد څه وخت سرته ورسوو؟

هر زده کوونکی دې د خپل ورځني ژوند مهال وېش د کورنۍ د غړو په مرسته وليکي، بیا دې په ټولگي کې ولولي.

د مسلمان پنځه حقونه

ټول مسلمانان سره خويندې او وروڼه دي، تل يو بل ته درناوی کوي. مسلمان په خپل مسلمان ورور باندې زيات حقونه لري، رسول الله ﷺ په دې هکله فرمايي: «حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ خَمْسٌ: رَدُّ السَّلَامِ، وَعِيَادَةُ الْمَرِيضِ، وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ، وَإِجَابَةُ الدَّعْوَةِ، وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ» رواه البخاری

د حديث معنا: مسلمان په مسلمان پنځه حقونه لري: سلام ته يې ځواب ورکول، د ناروغ پوښتنه کول، جنازې پسې يې تلل، بلنه يې منل او له عطسې څخه وروسته د الحمد لله ويلو په ځواب کې ورته یرحمک الله ويل.

موږ د مسلمان سلام ته ځواب وايو، که ناروغه وي پوښتنه يې کوو، په جنازه کې يې گډون کوو، بلنه يې منو او عطسې نه وروسته ورته یرحمک الله وايو.

له مسلمان سره مرسته کول زموږ ديني دنده ده.

له مسلمان سره مرسته کول ثواب لري.

۱- د مسلمان پنځه حقونه څنگه ادا کېږي؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۲- آیا کله مو د کوم ناروغ پوښتنه کړې ده؟

۳- دوه زده کوونکي دې د عطسې دعاوې تمثیل کړي.

۱- مسلمان پر مسلمان څو حقونه لري؟

۲- د تشمیت العاطس معنا ووايئ.

۳- د سلام ځواب څنگه ورکول کېږي؟

زده کوونکي دې د لوست حدیث له معنا سره په خپلو کتابچو کې ولیکي.

د سلام فضایل

سلام اچول سنت او خُواب یې واجب دی.
سلام د مسلمان لپاره غوره تحفه ده.
د سلام الفاظ: السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته.
ژباړه: پر تاسو دې سلامتیا او د الله رحمت وي.
د سلام خُواب: وعلیکم السلام ورحمة الله وبرکاته.
ژباړه: پر تاسو دې هم سلامتیا او د الله رحمت وي.
سلام د اخلاص، امن او مینې پیغام دی.
سلام د مسلمانانو په منځ کې مینه او محبت زیاتوي.
رسول الله ﷺ فرمایي: تر څو چې ایمان رانه وړی، جنت ته نشي تللی او مؤمنان نشي کیدای، تر څو په خپلو منځو کې مینه او محبت و نلري، آیا تاسو ته داسې څه ونه ښایم چې ستاسو تر منځ مینه او محبت پیدا کړي؟
اصحابو وویل: ولې نه.
پیغمبر ﷺ وفرمایي: په خپلو منځو کې سلام اچول زیات کړی.

(رواه البخاری)

د بشپړ سلام اچوونکي او خُواب ورکوونکي دواړو ته دیرش، دیرش نیکی ورکول کېږي.

- د سلام په هکله ځينې لارښوونې:
- تيريدونکي به په ولاړو او ناستو خلکو سلام اچوي.
 - کشر به مشر ته سلام کوي.
 - کور ته د ننوتلو په وخت به سلام اچوي.

فعاليتونه

- ۱- د ښوونکي په مرسته د بشپړ سلام اچولو د فضيلت په هکله خبرې وکړئ.
- ۲- زده کوونکي دې په دوو ډلو ووېشل شي، يوه ډلې دې بشپړ سلام واچوي، بله دې ورته بشپړ ځواب ووايي.

پوښتنې

- ۱- سلام اچول څه حکم لري؟
- ۲- سلام اچول څه گټې لري؟
- ۳- رسول الله ﷺ د سلام په هکله څه فرمايلي دي.
- ۴- په سلام اچولو سره مسلمان ته څو نیکۍ ورکول کېږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د سلام په هکله د لوست حديث په خپلو کتابچو کې وليکي.

غیبت

مسلمانان سره خویندې او وروڼه دي، د مسلمان ورور غیبت کول
حرام دي.

الله تعالی مور له غیبت کولو څخه منع کړي یو.
غیبت کول د مړه ورور د غوښو د خوړلو په څېر دي.
د چا په غیاب کې د هغه نیمگړتیاوې بیانولو ته غیبت وېل کېږي.
که چیرې مسلمان هغه عیب و نه لري، دې ته بهتان ویل کېږي.
مور باید له غیبت او بهتان څخه ډډه وکړو او په مجلسونو کې یې
گډون ونه کړو.

په ناروا کارونو کې له چا سره مرسته کول او غیبت ته غور نیول گناه
ده.

- ۱- د غبیت د زیانونو په هکله په خپلو کې یو له بل څخه پوښتنې وکړئ.
- ۲- د غبیت او بهتان تر منځ توپیر په گوته کړئ.

- ۱- غبیت څه ته وايي؟
- ۲- آیا غبیت روا دی؟
- ۳- غبیت کول د څه شي په څېر دي؟
- ۴- آیا د غبیت په مجلسونو کې ناسته روا ده؟

زده کوونکي دې لوست په خپلو کتابچو کې وليکي.

دروغ ويل

مسلمان تل رښتيا وايي، دروغ ويل لويه گناه ده.

دروغ ويل د منافق نښه ده.

پيغمبر ﷺ فرمايي: د منافق درې نښې دي:

۱- په وعده وفا نه کوي.

۲- د بحث او جنگ پر مهال کنحل کوي.

۳- او په خبرو کې دروغ وايي.

دروغجن انسان د هېچا نه خوښېږي.

په دروغجن انسان څوک باور نه کوي.

موږ بايد تل رښتيا ووايو او له دروغ ويلو ډډه وکړو.

۱- د ښوونکي په مرسته د دروغو د ناوړه پایلو په اړه یو له بل سره خبرې وکړئ.

۲- د لاندې کلمو ضد په نښه کړئ:

- منافق ، دروغ ، وفا کول ، جنگ .

(رښتیا ، بې وفايي ، سوله)

۳- په وعده وفا کول څه گټه لري؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۱- دروغ ویل په اسلام کې څه حکم لري؟

۲- دروغ ویل د څه شي نښه ده؟

۳- آیا خلک پر دروغجن انسان باور کوي؟

۴- آیا دروغجن انسان د چا خوښیږي؟

د دروغو څلور زیانونه په څلورو جملو کې ولیکئ.

بښنه کول

عفو (بښنه) کول نیک خوی او د مسلمان صفت دی. مسلمان د بدو په مقابل کې ښه کوي. خلکو ته بښنه کوونکی بنده د الله ﷻ خوښ دی. الله ﷻ موږ ته د بښنې لارښوونه کوي: «وَأَن تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى» د البقرة سورت، ۲۳۷ آیت.

ژباړه: او ستاسې بښنه کول تقوا ته نږدې عمل دی. په بښنې سره د انسان عزت زیاتېږي، رسول الله ﷺ فرمایي: «وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلَّا عِزًّا» (رواه مسلم) معنا: او الله ﷻ په عفوې او بښنې سره د انسان عزت زیاتوي. د بښنې له ګټو څخه:

- ۱- په بښنې د مسلمان زړه له کینې او بغض څخه پاکېږي.
 - ۲- له بښنه کوونکي څخه الله ﷻ راضي کېږي.
 - ۳- په بښنه د انسان عزت لاسپړېږي.
 - ۴- په بښنه ټولنه له دښمنۍ او شر څخه ژغورل کېږي.
- موږ باید د عفوې خصلت خپل کړو.

- ۱- د بښنې څو مثالونه بیان کړئ.
- ۲- په بښنې سره څنگه د انسان عزت زیاتېږي؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
- ۳- خپلو ټولګیوالو ته د بښنې څو بیلګې ووايئ.

- ۱- بښنه د چا خصلت دی؟
- ۲- مسلمان د بدو په مقابل کې څه کوي؟
- ۳- د بښنې په هکله رسول الله ﷺ څه فرمایلي دي؟
- ۴- بښنه څه ګټې لري؟ بیان یې کړئ.

زده کوونکي دې د بښنې په هکله لنډه مقاله ولیکي.

قناعت

مسلمان تل د الله ﷻ مندوی وي، په خپل ژوند خوښ وي او د لایزات ښه کېدلو هیله یې لري، چې دې ته قناعت وایي. قناعت د الله ﷻ ستر نعمت او د انسان لویه پانگه ده، په خپل ژوند خوښي د کامیابي لاره ده.

رسول الله ﷺ فرمایي: «قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَسْلَمَ وَرَزَقَ كَفَافًا وَقَنَّعَهُ اللَّهُ بِمَا آتَاهُ». (رواه مسلم)

معنا: پرته له شکه هغه څوک بريالی شو چې اسلام یې راوړ، روزي یې د اړتیاوو بسنه وکړي او الله تعالی په ورکړل شویو نعمتونو ورته قناعت ورکړی وي.

د قناعت ګټې:

- ۱- الله ﷻ له مسلمان څخه راضي کېږي.
- ۲- انسان له بې حایه حرص څخه ژغورل کېږي.
- ۳- الله ﷻ د مسلمان په ژوند کې برکت اچوي.
- ۴- انسان له نا امیدۍ، کینې او حسد څخه خلاصیږي.
- ۵- انسان زیار باسي چې ژوند یې لا ښه شي.

- ۱- د قناعت گټې، په نوبت سره بیان کړئ.
- ۲- د قناعت ضد څه کیدای شي؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
- ۳- آیا په بې حایه حرص کولو ژوند ښه کېږي؟

- ۱- قناعت څه ته وایي؟
- ۲- رسول الله ﷺ د قناعت په هکله څه فرمایلي دي؟
- ۳- قناعت څه گټه لري؟
- ۴- آیا په قناعت لرلو سره د انسان کینه له منځه ځي؟

زده کوونکي دې د قناعت گټې په خپلو کتابچو کې وليکي.

د صبر فضایل

د اسلام دین موږ ته د صبر او حوصلې لارښوونه کوي.
صبر او حوصله د مسلمان صفت دی.

رسول الله ﷺ فرمایي: د مؤمن ژوند د تعجب وړ دی، هر حالت یې د ده لپاره خیر دی چې دا یوازې د مؤمن ځانګړتیا ده:
که چیرې خوشحالي ورته ورسېږي، شکر پرې وباسي او دا ورته خیر دی او که چیرې تکلیف یا ضرر ورته پېښ شي، صبر پرې کوي، دا هم ورته خیر دی. (صحیح مسلم)

د صبر ډولونه:

- ۱- صبر په اطاعت: یعنې د الله ﷻ امرونه پر ځای کول، لکه: پنځه وخته لمونځ کول، روژه نیول او داسې نور.
- ۲- صبر له ګناه څخه: له هر هغه څه ځان ساتل چې په دین کې ناروا دي، لکه: غلا، ظلم او غیبت کول.
- ۳- صبر په تکلیف او غم کې: یعنې د ستونزو او غم پر وخت صبر او حوصله کول.

د صبر له ګټو څخه:

- ۱- الله ﷻ له مسلمان څخه راضي کېږي.
- ۲- په صبر سره انسان غېښتلی کېږي او له ناهیلۍ څخه نجات مومي.

۳. په صبر لرلو سره انسان خپلې موخې ته رسیږي.
۴. په صبر لرلو سره د ژوند ستونزې حل کېږي.

فعالیتونه

- ۱- له گناه څخه صبر څنگه کېږي؟ په دې هکله څو مثالونه ووايئ.
- ۲- په خپل ژوندانه کې د صبر څو عملي گټې ووايئ.
- ۳- د زده کړې پر مهال څنگه صبر کیدای شي؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

پوښتنې

- ۱- اسلام موږ ته د څه لارښوونه کوي؟
- ۲- د صبر په هکله رسول الله ﷺ څه فرمایلي دي؟
- ۳- صبر په څو ډوله دی؟
- ۴- د صبر څو گټې ووايئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د صبر څلور گټې په خپلو کتابچو کې ولیکي.